

Jani Vainikainen

Reitti

Reitti

Prologi

Piko ujutti litteän raudan oven väliin ja tunnusteli hetken. Kun rauta vastusti vääntöä sopivasti, hän otti vauhtia ja potkaisi. Laho karmi rusahti, ja portailta kuului metallinen kilahdus. Piko laski raudan kopin ovea vasten ja käski Tessaa näyttämään valoa. Hetken kyykistelyään hän poimi portailta suuren pyöreäpäisen avaimen.

”Etkö sinäkään nähnyt tätä?” hän kysyi kauempana odottavalta siskoltaan. ”Luulisi, että näet jo pimeässä kuin kissa. Tai myyrä.”

Tessa kohautti olkapäitään. Oli parempi olla sanomatta mitään. Piko repi rautaa koko vähäisellä painollaan ja sai turvonneen oven irti karmista. Sitten hän sytytti uuden taskulamppunsa ja vilkaisi tyytyväisenä ovesta sisään. Valokiila oli kirkas ja leveä.

”Älä koskaan riko ikkunaa, jos ei ole pakko”, Piko sanoi ja kyykistyi laittamaan raudan reppuunsa. ”Vai haluatko, että utelias kettu saa sirpaleen käpäläänsä?”

Ei, sitä Tessa ei halunnut. Sisällä kopissa oli sama imelä lahon tuoksu, jonka hänkin jo tunsi. Kaikki tässä maailmassa rapistui ja halkeili, homehtui tai lahosi. Koppi vaikutti kuivalta. Sade ei ollut päässyt vielä sisään, vaikka katto oli tummunut ja notkolla. Kun Pikon valokiila osui ihmisen hahmoon, Tessa kiljaisi. Siskon suunnalta kuului raskas huokaus.

”Näitä on joka puolella!” Piko kivahti. ”Ei tarvitse säikytellä kiljumalla turhaan.”

Pöydän ääressä oli kuivettunut ruumis toimistotuolissa. Siniset haalarit ja mustat kumisaappaat olivat ehjät, samoin haalarin rintapieleen kiinnitetty laminoitu henkilökortti. Ruumis oli muuttunut osaksi tuolin pehmusteita, ja Tessan oli vaikea nähdä, missä mies alkoi ja tuoli loppui. Piko käveli miehen luo ja irrotti kortin tämän rintapielestä, sitten hän valaisi kuvaa lampullaan.

”Tunnistatko?” hän kysyi ja näytti korttia. ”Minusta hän ei näytä tutulta.”

Tessa vapisi, mutta oli onnistunut hillitsemään itsensä. Siskon kiukku pelotti enemmän kuin ruumis. Hän katsoi uteliaana Pikon esittelemää kuvaa, ensimmäistä vuosiin näkemäänsä ihmistä. Toista, hän tarkensi mielessään. Piko laskettiin, vaikka hänen piirteensä olivatkin niin tutut. Sisko oli tummempi, terävämpi versio Tessan omasta peilikuvasta.

Kortin kuvassa oli hymyilevä mies. Hänellä oli suuret tummat viikset ja kalju päälaki. Peter, huoltomies, oli jäänyt koppiinsa kuolemaan. Piko tarkasteli jäänteiden päätä huolellisesti.

”Ampunut itsensä. Fiksu mies”, oli Pikon tuomio. ”Ja jos hän on ampunut itsensä, täällä on jossain oltava ase!”

Piko alkoi tutkia lattiaa kuumeisesti ja usutti siskoaan. Tessa ei ollut kuitenkaan kuunnellut, sillä hän oli nähnyt kopin perällä jotain paljon kiinnostavampaa. Kopin lattia oli tyhjä. Samoin pöytien päällykset, vetolaatikot, kaikki.

Joku oli tyhjentänyt kopin perusteellisesti, mutta takaseinälle oli jätetty ilmoitustaulu.

Seinällä roikkui nastojen varassa avaimia ja listoja puhelinnumeroista. Tavallisten turvamääräysten ja ohjeiden vierelle oli kiinnitetty lehtileike. Tekstin oli lähettänyt lehden lukija, ja joku oli leikannut sen talteen ja laittanut esille. Paperi oli kellastunut.

”Kun ajatellaan kaikkea sitä viihdettä, jota olemme maailmanlopusta keksineet ja kuluttaneet, eikö tämä olekin pettymys”, Tessa luki ääneen. ”Missä ovat zombit ja uusi maailmanjärjestys? Missä Mad Max? Me käperryimme kerälle itkemään ja odottamaan loppua. Antaudumme. Kuka olisi uskonut, että oikea maailmanloppu on näin tylsä?”

”Ole nyt hiljaa”, Piko tiuskaisi ja heilautti lamppuaan sen näköisenä, kuin aikoi lyödä Tessaa.

”Mitä se meille kuuluu, mitä joku kuollut tyyppi on sanonut”, Piko sanoi ja pyöräytti tuolia.

Huoltomies pysyi tuolissa kuin liimattuna. Piko irvisti ja sanoi:

”Tämän äijän ase kiinnostaisi enemmän, mutta jonkun on täytynyt löytää se täältä meitä ennen. Tässä lattiallahan se varmasti olisi.”

Tessa katsoi lehtileikkeen taakse. Tekstin takana oli alkuja otsikoista, mutta ei vuosilukuja. Hän oli sekaisin vuosissa, eikä ollut edes varma siitä, kuinka vanhoja he olivat. Hän oli aina ajatellut olevansa vain pienikokoinen, mutta Piko oli vielä pienempi.

Piko saattoi tietää, mutta ei suostunut kertomaan. Tessa ei tiennyt mitään niistä ajoista, joista artikkeleissa kirjoitettiin, eikä Piko vastannut hänen kysymyksiinsä kuin tiuskimalla. Jos Piko kertoikin jotain sotilaalta kuulemaansa, hän ei yleensä välittänyt, ymmärsikö Tessa.

Ulkona alkoi olla pimeää, ja Tessa katseli oven suusta kauempana kohoavaa kulmikasta hahmoa. Tumma kuutio näytti yöllistä taivasta vasten suurelta ja uhkaavalta. He olivat syntyneet tukikohdan sairaalassa, kaikki kolme, mutta viimeiset vuodet Tessa oli viettänyt yksin tukikohdan alla, bunkkerissa. Sääasemalla. Hän

olisi halunnut kauemmas rakennuksesta, mutta Piko teki nyt päätökset.

”Täällähän on jo pimeää”, Piko sanoi. ”Jäädään tähän yöksi, mutta työnnetään ensin tämä äijä pihalle. En halua, että hän kyttää meitä.”

Tessa varoi koskemasta mieheen, kun he ponnistelivat tuolin ulos. Portaiden alapäässä tuoli kaatui ja vieri kierroksen lumisessa maassa. Tessa olisi halunnut kohdella huoltomies Peteriä kunnioittavammin, mutta Piko ei välittänyt - hän oli jo tutkimassa tuolista irronneen miehen taskuja. Tessa odotti kopin portailla lämmitellen käsiään.

”Arvasin, että piilottelet aarteita!” Piko sanoi ruumiille. Sitten hän nousi ylös ja juoksi näyttämään Tessalle löytämänsä kimaltelevaa rasiaa.

”Tämähän on kaunis”, Piko sanoi ja heilutteli rasiaa.

”Arvaankin jo, mitä se piilottelee.”

Rasian kannessa oli punaiseen ja vihreään pukeutunut hahmo, joka heitteli valkoisia keiloja ilmaan. Hahmon kasvoille oli maalattu outo virne. Piko otti rasiasta itse

käärityn savukkeen ja nosti sen varovasti suuhunsa. Metallisen sytyttimen kansi kilahti, ja kuiva paperi rätisi. Piko puhalsi savua ulos ja yski.

”Ei tämä mitään herkkua ole, mutta lämmittää”, hän sanoi ja naurahti. ”Meillä ei olisi kuulemma ollut mitään asiaa ostaa näitä kaupasta. Ei vielä moneen vuoteen.”

Maisema oli hiljainen. Tessa oli kuvitellut, miltä ulkona tuoksuisi ja miltä maa tuntuisi. Nyt Pikon kuiva sätkä haisi kirpeästi vieressä, ja maakin oli jäinen ja märkä. Oudointa ulkona oli kuitenkin hiljaisuus. Pimeys ja hiljaisuus. Hän unohtui tuijottamaan taivaalle.

Viikko sitten Tessa oli ollut varma, että hän kuolee tukikohtaan joko sairauteen tai siihen, että asema hajoaa lopullisesti. Nyt hän ei ollut enää varma mistään.

1.

Tessa nousi ylös ja haisteli ilmaa. Asemalla leijui taas palaneen käry. Kun ilmastointi pysähtyi ensimmäisen kerran, hän oli käpertynyt peiton alle ja yrittänyt nukkua. Nyt hän luotti siihen, että laitteet käynnistyisivät kohta uudelleen, mutta odottaminen oli silti karmivaa. Aseman ilma oli hetkessä kostea ja tunkkainen, ja hiljaisuus humisi korvissa.

Tessa laskeutui korostetun rauhallisesti portaita alas ja käveli keittiöön. Hän kurkotti hyllystä paketin muroja ja alkoi sekoittaa maitojauhetta veteen. Kun teepannu vihelsi, hän nosti sen liedeltä ja kaatoi kuuman veden kuppiin. Sekoittava lusikka pysähtyi keskelle maidossa kelluvia muroja, ja Tessa pidätti hengitystään. Ilmassa oli korkea, tasaisesti toistuva ääni, joka ei tullut soivista korvista vaan kauempaa, valvomotiloista.

Tessa hiipi käytävälle ja kuulosteli. Kimeä piipitys tuntui enemmän aavistuksena kuin oikeasti kuultuna äänenä,

mutta valvomon ovella sen tavoittivat jo korvatkin. Se oli todellinen.

Valvomon koneissa ei ollut virtaa, mutta huoneen perällä, pöydän alla, vilkkui pieni valo seinää vasten. Aseman vihreässä, neonhohtoisisessa maailmassa valo sekoittui helposti ympäristöönsä, mutta Tessa ihmetteli silti, ettei ollut huomannut sitä aiemmin.

Hän konttasi pöydän alle pölyn sekaan ja varoi koskemasta roikkuviin johtoihin. Äänen lähde oli mustaa muovia, litteä ja noin kämmenen levyinen. Laite roikkui pöydän alla johtojen varassa. Tessa käänsi sitä varovasti. Laatikon sivulla oli ruutu, jonka vihreällä pohjalla kulki teksti laidasta laitaan.

”Itäinen asema: ei toiminnassa. Läntinen asema: ei toiminnassa. Pohjoinen asema: odottaa.”

Tessa säikähti, kun ilmastointi humahti käyntiin. Jostain kuului metallista kolinaa ja huutava ääni, joka kohosi ja kohosi, kunnes lopulta vaimeni inahtaen. Pienen hetken koko asema tuntui tärisävän, kunnes humina vähitellen rauhoittui ja muuttui tasaiseksi.

”Ei vielä”, Tessa mutisi ääneen ja ryömi pois pöydän alta. ”Ei vielä.”

Hän palasi keittiöön ja jatkoi syömistä. Jotain lukeakseen hän siirsi muropaketin lautasensa eteen. Paketin kyljessä oleva tiikeri sanoi, että aamiainen oli päivän tärkein ateria. Päivä asemalla alkoi, kun Tessa heräsi, ja loppui, kun lukemisesta ei tullut enää mitään. Kelloa asemalla ei ollut, eikä ikkunaa. Vain tasaisesti hohtava vihreä valo.

Turvallisuus koostui rutineista ja tarkastuksista. Piti hallita niitä asioita, joihin saattoi vaikuttaa, Tessa kertasi mielessään. Varautuminen oli tärkeää, sillä mitä tahansa saattoi tapahtua. Koska tahansa. Hän siirsi pöydän nurkasta oranssikantisen kirjan eteensä. Käsikirja oli tarkoitettu sotilaille, mutta sen ohjeet kuulostivat Tessan mielestä hyviltä. Hän oli lukenut kirjan kannesta kanteen lukemattomia kertoja, mutta silti se tuntui tarjoavan aina uutta tietoa ja ajateltavaa.

Hän oli myös tutkinut tarkkaan kirjan kuvia siitä, kuinka luonnossa selviydyttiin. Niin kauan kuin hän muisti, hän oli matkustanut mielessään paikkaan, jossa puissa oli

värikkäitä lehtiä ja niiden juurilla kasvoi suuria, vihertäviä sieniä. Metsän puut olivat paksuja ja lehteviä, ja niiden välissä oli tilaa liikkua ja kävellä. Ehkä kiipeillä.

Tessa heitti kirjan takaisin ja nousi ylös. Keskittyminen ei nyt onnistunut. Hän poimi lautasensa pöydältä ja käveli käytävään.

Pohjoinen asema. Käytävän seinällä oli suuri kartta, johon oli työnnetty punaisia nastoja, sekä noin puoliväliin yksi vihreä nasta. Tessa muisti ilmansuunnat, mutta varmisti silti kartan alareunassa olevasta tähdestä pohjoisen. Matka ylimmän ja vihreän nastan välillä näytti pitkältä, vaikka mittakaavaa oli vaikea arvioida.

Kartan vieressä oli korkkitaulu, johon oli ripustettu kiiltävälle paperille painettu lehtinen. Sen kannessa oli kuvio, joka toistui ympäri asemaa. Säikeistä muodostui kehikko, jonka keskellä oli sana ”Triton”. Kuvio löytyi kaikkialta - seinistä, ovista, muropaketeista ja varaston haalareista.

Esitteen mukaan asema oli osa suurempaa kokonaisuutta, verkostoa, joka etsi uusia rahoittajia. Tukikohtaan kuuluivat aseman lisäksi sairaala, varikko ja evakuointitiloja siviileille.

”Vahvasti aseistetut joukot huolehtivat niistä, jotka ovat päättäneet luottaa Tritoniin”, Tessa luki ääneen. ”Me turvaamme sinut ja perheesi, kun kokonaiset valtiot romahtavat.”

Maanalaisen aseman tehtävä oli tuottaa tietoa säästä, ilmastosta ja myrkkypilvien liikkeistä, esittely jatkui. Pieni viiden hengen miehistö oli omavarainen ja kykeni operoimaan itsenäisesti. Aseman toiminta oli turvassa jopa ydinlaskeumalta.

Tessa ei tiennyt, mitä olivat säätiö, rahoittaja tai ydinlaskeuma, mutta hän aavisti, että kokonaiset valtiot olivat jossain vaiheessa romahtaneet. Uhkakuvaa kerrattiin lehtisessä useammassa kohdassa. Hän poimi maidon seasta pehmeitä muroja ja katseli karttaa. Vaikka hän taisteli ajatusta vastaan, uteliaisuus oli herännyt. Kartan yläosassa näkyi suuri vesialue. Meri.

Aamun rutiineihin kuului varaston tarkastus. Tessa oli yrittänyt laskea ravinnon tarvettaan sotilaan käsikirjasta, mutta taulukot olivat aikuisille, eikä hän tiennyt edes sitä, paljonko hän painoi. Varaston yksipuolinen ja mauton ruoka kyllästytti välillä, mutta syötävä oli, muuten tuli huono olo.

Ruokaa oli paljon, samoin saippuaa, hammastahnaa, paperia - kaikkea oli, mutta itse asema rapistui. Vettä tuli enää osan ajasta, ja ilmanvaihto rahisi ja sammui. Valot olivat sammuneet yksi kerrallaan, ja Tessa oli elänyt jo kauan seiniltä hohtavan itsevalaisevan maalin ja uloskäynnille johtavien valojen loimotuksessa.

Tarkastettuaan varaston hän kiipesi portaita majoitustiloihin. Hän haki suden sängystä ja suuntasi kohti kirjastoaan. Pienen syrjäisen huoneen lattialla lojui leluja, joihin Tessa varoi aina visusti koskemasta. Hänen osansa tästä maailmasta oli pienen nelikerroksisen hyllyn tasoilla. Kirjat olivat vanhoja ja repaleisia, ja vaikka suurin osa niistä oli aikuisille, Tessa oli lukenut ne kaikki moneen kertaan.

Pohjoinen asema. Odottaa. Tessa asettui oranssiin nojatuoliin ja yritti lukea lempikirjaansa. Siinä norjalainen tutkimusmatkailija tovereineen ylitti valtamerta rakentamallaan lautalla. Keskittyminen ei kuitenkaan onnistunut. Kuinka vanha viesti mustassa laitteessa oli? Ilmanvaihto oli ollut poikki ennenkin ilman, että hän oli huomannut ääntä.

Tessa katsoi lasten kahvipöydälle nostamaansa sutta. Susi oli ollut huoneen leluista ainoa, joka oli tuntunut tutulta. Omalta. Hän oli varma, että se oli ollut hänen.

”Jonain päivänä meidän on päästävä pois täältä”, Tessa sanoi sudelle. ”Päästävä ulos ja selvittävä.”

Susi tuijotti takaisin elottomilla nappisilmillään, eikä vastannut.

**

Eräänä päivänä ajoneuvohallin ovi oli auki. Varaston perältä lähti pitkä pimeä käytävä, jota Tessa pelkäsi.

Käytävän päässä oli ovi, josta pääsi opasteiden mukaan ajoneuvohalliin. Tessa ei ollut käynyt ovella asti kertaakaan, sillä jos hän yritti, hän tunsi kuristuvansa ja jalat pettivät. Joskus pelkkä oven ajattelu riitti siihen, että pakokauhu nousi. Käydessään varastossa Tessa varoi aina katsomasta käytävän suuntaan.

Hallin ovi oli myös ainoa tie ulos asemalta, ja jotain niin epämukavaa sen takana oli, että Tessan keho ei antanut hänen edes lähestyä ovea. Hän oli ollut pieni lapsi, kun hän oli tullut ovesta. Takaisin ei enää päässyt. Nyt ilmavirta oli aukaissut oven kuin ilkkuaakseen hänelle.

Ensimmäiset viikot asemalla hän oli vuoroin itkenyt tai nukkunut. Syönyt tai juonut hän oli vasta viimeisessä hädässä. Tessa muisti kulkeneensa huoneesta toiseen toivoen, että oli vain kuvitellut kaiken. Nähnyt pahaa unta. Kun hän oli viimein hyväksynyt totuuden, hänen mielessään oli tapahtunut jotain. Hänet oli jätetty yksin, eikä pääsisi enää pois. Hän oli pitkään kuin haamu. Ei ajatuksia, ei tunteita.

Haamu söi, nukkui ja käytti aikansa kehittämiinsä rutiineihin. Aiempi elämä unohtui, se vähä, mitä hän siitä muisti. Jos muistoja tuli, hän torjui ne mielestään. Oli vain asema ja yksinäisyys, eikä kukaan tulisi enää ajoneuvohallin ovesta. Susi oli ainoa olento, jonka kanssa hän saattoi puhua.

”Jos sinä joku päivä vastaat, tiedän tulleen lopullisesti hulluksi”, hän sanoi aina sudelle. Susi oli pysynyt hiljaa.

Kun Tessa alkoi lukea lastenhuoneen kirjoja, hän sai sisäisen maailmansa ja äänensä takaisin. Hän uppoutui kirjoihin koko sydämellään ja kuvitteli millaista voisi olla metsässä, tai parempaa, merellä. Hän luki kaikki hyllyn kirjat monta kertaa, mutta ainoa, jonka hän todella tunsi omakseen, oli tutkimusmatkailijan kirja. Merellä kelluva lautta miehistöineen jaksoi kiehtoa häntä.

Itse teos erottui muista jo esineenä. Pääosassa kirjoista oli repaleinen ja taittunut ohut paperikansi, kun taas tutkimusmatkailijan kirjassa oli paksu, tummanvihreä ja nahan tuntuinen kova kuori. Sekä kirja, että henkilöt, joista se kertoi, olivat lujaa tekoa. Kirjan alkulehdellä oli

Jälkiapokalyptinen vaellustarina.

Pohjoiseen johtaa selviytyjien kauan sitten käyttämä reitti. Sitä seuraten kaksostytöt, Tessa ja Piko, toivovat löytävänsä turvallisena pidetyn pohjoisen aseman sekä veljensä.

Piko on kova ja vaativa, Tessa tottumaton ulkomaailmaan ja ihmisiin, jopa siskoonsa. Vastoinkäymiset opettavat, eikä luovuttaa voi. Vähitellen myös totuus Pikon tarinoiden takaa alkaa selvitä.

